

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/19478
G.C. 64

Sayı : 75833232 - 610E.200
Konu : Soru Önergeleri

18/03/2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 11/12/2017 tarihli 43452547-120.07-195613 sayılı yazınız.

Bakanlığuma intikal eden ilgi yazı eki, İstanbul Milletvekili Sayın Didem ERGİN tarafından tevcih edilen 7/19478 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Ek:
Cevabi yazı (5 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
18/03/2018
18/03/2018
18/03/2018

Macide ÇİÇEK
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Memur

"Bu belge, güvenli elektronik imza ile
imzalanmıştır."

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı
Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510
Çankaya /ANKARA

☎ 03122016106

✉ derya.basturk@sanayi.gov.tr

Evrak bilgisine www.sanayi.gov.tr adresindeki e-hizmetler bölümünden, "mqxxm1CE4C7D" DYS No ve evrak tarihi ile erişebilirsiniz.mqxxm1CE4C7D

Bilgi için İrtibat: Derya BAŞTÜRK-Mali Hizmetler Uzmanı

☎ 03122016103

☎ www.sanayi.gov.tr

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN DİDEM ENGİN'İN

7/19478 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Günümüzde yaşanan yoğun dijitalleşme ve teknolojik ilerlemeler her alanda olduğu gibi üretim, sanayi ve ihracat alanlarında da ülkeler arası rekabet yarışını derinden etkilemektedir. Eğitime, Ar-Ge'ye, inovasyona, tasarıma ve teknolojiye ağırlık veren, üreticilerini ve sanayicilerini çeşitli teşviklerle destekleyip cesaretlendiren ülkeler ileri teknoloji ürün üretimi ve ihracatıyla dünya pazarlarından en büyük payı alma yarışını sürdürmektedir. Ancak teknolojik yatırımlara çok geriden başlayan ülkemizde 2016 yılı verilerine baktığımızda yüksek teknolojili ürünlerin imalat sanayi ihracatımızdaki payının sadece % 3,5 olduğu görülmektedir. 2023 hedefleri içerisinde Ar-Ge harcamalarının milli gelirim % 3'üne ulaşması hedefinin bulunduğu da göz önüne alındığında halen Ar-Ge çalışmalarına verilen desteğin çok yetersiz kaldığı açıktır. Üretime katkı sunan tüm birimleri Ar-Ge'ye, tasarıma ve inovasyona ağırlık verecekleri şekilde teşvik sistemimize katmamız gerekmektedir. Her ne kadar son yıllarda farklı teşvik ve destekler içeren değişiklikler hayata geçirilmiş ise de açıktır ki bilime, Ar-Ge'ye, inovasyona, tasarıma, üretime ve sanayiye topyekun ve vizyoner bir bakış açısı ile yaklaşmadığımız ve teknoloji açığımızı kapatacak devrimsel adımlar atmadığımız müddetçe küresel yarışta daha da geride kalmamız çok olasıdır. Bu çerçevede;

Soru 1- 2002 yılından bugüne dek Ar-Ge, inovasyon ve yüksek teknolojili ürünlerin üretimi için verilen teşvik ve desteklerin yıllara göre miktarı ve milli gelir içindeki payı nedir?

Cevap 1- Bakanlığımızca; aralarında araştırmacılar, bilim insanları, üniversiteler, sanayiciler ile küçük ve orta büyüklükteki işletmelerimizin de bulunduğu geniş bir hedef kitleye bugüne kadar Ar-Ge, inovasyon ve yüksek teknolojili ürünlerin üretimi için, bütçe imkânlarımız dâhilinde azami destek sağlanmıştır.

Örneğin KOBİ'ler; 2003 - 2013 yılları arasında "Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destekleri" ve ayrıca 2010 yılından bugüne kadar ise "Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı" kapsamında desteklenmiştir. Benzer şekilde, yüksek eğitilmiş ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değeri yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek amacıyla "Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı", Üniversite-Sanayi işbirliği ile yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri için ise "Sanayi Tezleri (San-Tez)" Programı yürütülmüştür. "Teknolojik Ürün Yatırım Desteği Programına" ilk defa 2014 yılında başlanmış olup bugüne kadar 204 işletme ile sözleşme yapılmıştır. Ayrıca Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin (TGB) altyapı, idare binası ve kuluçka merkezi inşaatları için önemli imkânlar sunulurken gerek TGB'lerde ve gerekse Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde faaliyet gösteren işletmelerimiz Kurumlar Vergisi muafiyeti, sigorta primi desteği, Gelir Vergisi stopajı desteği, damga vergisi muafiyeti gibi çeşitli destek ve muafiyetlerden faydalandırılmıştır. Bu arada, faaliyette olan Ar-Ge Merkezi sayısı 795'e ulaşmıştır.

Son yıllarda Bakanlığımız öncülüğünde gerçekleştirilen bu ve benzeri çalışmalar neticesinde, Ar-Ge harcamasının GSYİH içindeki payı 2016 yılında % 0,94'e yükselmiştir. Bunun yanı sıra, yüksek ve orta-yüksek teknolojlili ürünlerin ihracatımız içerisindeki oranı 2002 yılında % 29 iken bu oran 2016 yılında % 38'e çıkmıştır.

Soru 2- 2002 yılından bugüne dek verilen Ar-Ge teşvik ve desteklerinin Ar-Ge, inovasyon, üretim, ihracat ve istihdama etkisini belirlemeye yönelik etki analizi yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonuçları nelerdir?

Cevap 2- Ar-Ge teşvik ve desteklerinin etki analiz çalışmaları 2014 yılından bu yana Bakanlığımız bünyesinde yürütülmektedir. Bu amaçla Etki Değerlendirme Dairesi kurulmuş olup bu daire hâlihazırda Verimlilik Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışmalarına devam etmektedir. Bu kapsamda etki analizleri gerçekleştirilen Ar-Ge teşvik ve destekleri ile bu desteklerin olumlu düzeyde etki meydana getirdiği göstergeler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Destek Programı Adı	Olumlu Etkilerin Meydana Geldiği Göstergeler
Teknogirişim Sermayesi Desteği	Aktifler, faaliyet kârı, yurtiçi satışları, net satışlar, Ar-Ge harcaması, çalışan sayısı
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Desteği	Aktifler, faaliyet kârı, yurtiçi satışlar, net satışlar, yurtdışı satışlar, Ar-Ge harcaması, çalışan sayısı
Ar-Ge Merkezleri Desteği	Aktifler, faaliyet kârı, net satışlar, yurtdışı satışlar, Ar-Ge harcaması, çalışan sayısı
Sanayi Tezleri (San-Tez) Programı	Aktifler, faaliyet kâr, yurtiçi satışlar, net satışlar, çalışan sayısı
TÜBİTAK 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı	Aktifler, yurtdışı satışlar, Ar-Ge harcaması, çalışan sayısı
TÜBİTAK 1501 Sanayi Ar-Ge Destek Programı	Yurtiçi satışlar, Ar-Ge harcaması, çalışan sayısı

Soru 3- 2002 yılından bugüne dek verilen Ar-Ge teşvik ve desteklerinin özel sektör Ar-Ge harcamalarında yarattığı etkiye dair bir analiz çalışması yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonuçları nelerdir?

Cevap 3- Ar-Ge teşvik ve desteklerinin özel sektör Ar-Ge harcamalarında yarattığı etkiye dair yapılan çalışmalar ve sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur. İlgili desteklerden yararlanan firmaların, bunlardan yararlanmayan firmalara göre Ar-Ge harcamaları üzerindeki etkileri söz konusu tablodaki gibidir.

Destek Programı Adı	Ar-Ge Harcamaları Üzerindeki Etkisi
Teknogirişim Sermayesi Desteği	Destek alan firmaların Ar-Ge harcamalarında, destek almayan firmalara göre ortalama 5.466 TL artış meydana gelmiştir.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Desteği	Destek alan firmaların Ar-Ge harcamalarında, destek almayan firmalara göre ortalama 47.605 TL artış meydana gelmiştir.
Ar-Ge Merkezleri Desteği	Destek alan firmaların Ar-Ge harcamalarında, destek almayan firmalara göre ortalama 2.595.122 TL artış meydana gelmiştir.
TÜBİTAK 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı	Destek alan firmaların Ar-Ge harcamaları % 6,72 oranında daha fazla artış göstermiştir.
TÜBİTAK 1501 Sanayi Ar-Ge Destek Programı	Destek alan firmaların Ar-Ge harcamaları % 69,9 oranında daha fazla artış göstermiştir.

Soru 4- 2002 yılından bugüne dek verilen Ar-Ge teşvik ve desteklerinden yararlanan şirket sayısı ve yıllara göre dağılımı nedir? Bunlar arasında yüksek teknolojlili ürün üretimi ve ihracatı gerçekleştirenlerin sayısı ve gerçekleştirdikleri ihracatın miktarı nedir?

Cevap 4- Bu soruyu Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren firmalar çerçevesinde cevaplamak gerekirse; 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu vasıtasıyla Şubat 2018 itibarıyla; toplam 71 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmuş olup, bunların 56'sı faaliyetine devam etmektedir.

Faaliyette olan Teknoloji Geliştirme Bölgelerimizde toplam 4.817 firma yer almakta olup, toplam 46.000 Ar-Ge personeli istihdam edilmektedir. Bugüne kadar toplam 57,2 Milyar TL satış ve 3 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılmıştır.

Soru 5- TÜİK tarafından açıklanan son işsizlik verilerine göre Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 3 milyon 443 bine ulaştı, işsizlik oranı ise %10,7'ye yükseldi. Bu durumda verilen Ar-Ge teşvik ve desteklerinin ülkemizin en acil sorunlarından biri olan işsizlikle mücadelede beklenen etkiyi gösteremediği açıktır. 2002 yılından bugüne dek verilen Ar-Ge teşvik ve desteklerinin istihdam üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik herhangi bir etki analizi yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonuçları nelerdir?

Cevap 5- Ar-Ge teşvik ve desteklerinin istihdam üzerindeki etkisine dair çalışmalar ve sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Tabloda, ilgili desteklerden yararlanan firmaların yararlanmayan firmalara göre istihdam artışı üzerindeki etkileri belirtilmiştir.

Destek Programı Adı	İstihdam Üzerindeki Etkisi
Teknogirişim Sermayesi Desteği	Destek alan firmaların çalışan sayılarında, destek almayan firmalara göre ortalama 0,64 kişi artış sağlanmıştır.
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Desteği	Destek alan firmaların çalışan sayılarında, destek almayan firmalara göre ortalama 2,03 kişi artış

	sağlanmıştır.
Sanayi Tezleri (San-Tez) Desteği Programı	Destek alan firmaların çalışan sayılarında, destek almayan firmalara göre ortalama 28,2 kişi artış sağlanmıştır.
Ar-Ge Merkezleri Desteği	Destek alan firmaların çalışan sayılarında, destek almayan firmalara göre ortalama 66 kişi artış sağlanmıştır.
TÜBİTAK 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı	Destek alan firmaların çalışan sayıları % 1,29 oranında daha fazla artış göstermiştir.
TÜBİTAK 1501 Sanayi Ar-Ge Destek Programı	Destek alan firmaların çalışan sayıları % 13 oranında daha fazla artış göstermiştir.

Soru 6- 2002 yılından bugüne dek verilen teşvik ve desteklerden yararlanan start-up sayısı nedir?

Cevap 6- Bu soruyu KOSGEB Destek Programları kapsamında cevaplamak en doğru seçim olacaktır. Bu çerçevede, 2012 yılından bu yana KOSGEB'in Ar-Ge İnovasyon Programına girişimci olarak, işini kurmadan başvurup desteklenmeye hak kazanan işletmelerin sayısının 1226'ya ulaştığı görülmektedir.

Soru 7- 16 Şubat 2016 tarihinde TBMM Genel Kurulu tarafından kabul edilen 6676 Sayılı Kanun ile tasarım faaliyeti de teşvik kapsamına alınmıştır. Kanunun uygulamaya konmasından bugüne dek tasarım faaliyeti için verilen teşvik miktarı nedir? Verilen bu teşviklerin ihracata ve milli gelire etkisini belirlemeye yönelik herhangi bir etki analizi yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonuçları nelerdir?

Cevap 7- 6676 sayılı Kanun ile Tasarım Merkezleri de destek kapsamına alınmış olup bugüne kadar 156 işletmeye Tasarım Merkezi Belgesi verilmiştir.

İlgili programın etkilerinin analiz edilmesine yönelik olarak yeterli sürenin henüz geçmemiş olmasından dolayı herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır. Önümüzdeki yıllarda bu alandaki teşviklere ilişkin etki analizi çalışmaları da gerçekleştirilecektir.

Soru 8- 2002 yılından bugüne dek verilen Ar-Ge ve inovasyon teşvik ve desteklerinin sektörlere göre dağılımı miktar ve oran olarak nasıldır?

Cevap 8- Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyette bulunan firmaların sektörel dağılımı şu şekildedir: Yazılım % 37, Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri % 17, Elektronik % 8, Makine ve Teçhizat % 6, Enerji % 4, Medikal % 3, Sağlık %3, Savunma Sanayi % 3, Kimya % 3.

Soru 9- Gelecek 10 yıl için teşvik ve desteklerle ilgili nasıl bir planlama yapılmaktadır? Hangi sektörlere öncelik verilecektir?

Cevap 9- İmalat sanayimizin rekabet gücünün artırılması ve sürdürülebilir bir üretim yapısının oluşturulabilmesi için üretimde kullanılan girdilerin ithal edilmesi yerine, yurt içinde üretilmesi gerekmektedir. Dış ticaret açığının kapatılması ve sanayi üretiminin ithal ara mal ihtiyacının yerleştirilmesi son derece önemlidir.

Bu kapsamda, Türkiye'nin önümüzdeki dönemlerde yakalayabileceği, ekonomisi doğal kaynak ağırlıklı olmayan referans ülkeler temel alınarak yapılan çalışmalar sonucunda, imalat sanayii katma değerini 10 yılda iki katına çıkarabilecek 5 odak sektör; "kimya ve ilaç sanayi", "gıda sanayii", "yarı iletken elektronik ürünler", "makine ve teçhizat", "motorlu kara taşıtları" olarak belirlenmiştir.

İlgili Bakanlıklarla birlikte yürütülecek "Yerleştirme Programı" ile odak sektörler öncelikli olmak üzere, imalat sanayiinde kritik görülen sektörlerde yer alan ürünler; teşvik, koruma tedbiri, vergi indirimi, kaynak tahsisi ve muafiyet gibi araçlarla desteklenerek yerleştirilecektir.

Diğer taraftan, ekonomide en büyük mal ve hizmet alıcısı kamudur. Bu çerçevede "Kamu alımlarında yerli malına fiyat avantajı uygulamasına" devam edilirken, bilişim teknolojisi ve yazılım ürünleri ile ilgili destek çalışmaları da sürdürülecektir.